

Rapport fra SUK Haderslevs studietur til Amsterdam, den 21-23 maj 2018

Indtryk og oplevelser fra Amsterdam og kirkens måde at være kirke for unge

Amsterdam, en by på kanten af al ting. Amsterdam er på kanten til en ny postkristen tid. Fysisk er byen på kanten af fast grund under fødderne. Dens indbyggere insisterer på at bo, hvor det faktisk næsten ikke rigtig er muligt at bo. Et par meter lavere end havets overflade. På husbåde i kanaler og på meget få kvadratmeter. Byens borgere viser stor opfindsomhed og vilje, indbyggerne insisterer virkelig på at bo der på kanten af verden. Det er næsten, som om der er lidt oprør i at bo i Amsterdam, på trods af alle udfordringer.

Måske er det også nogle gange sådan med ungdomsteologi. Ofte må vi opleve os selv som insisterende på at være kirke for de unge. Vi må opsøge de unge, på deres betingelser, der hvor de er, og tage afsæt i det, der optager dem. Måske må vi nogle gange gå på kompromis med vores tradition, alt det vi står for, og et vi er, for at gå i dialog med de unge og for at være kirke for unge.

Besøget i Amsterdam var besøg hos teologer og kirkefolk, der arbejder med at møde det postkristne menneske.

Vi fløj til Amsterdam og kom nemt rundt i Amsterdam ved hjælp af S tog og busser og både.

Besøg ved Ronelle Sonnenberg i Utrecht.

Mandag formiddag besøgte vi Ronelle Sonnenberg i hendes hjem i Utrecht. Ronelle gav os en introduktion til det kirkelige ungdomsarbejde i Holland, som hun har stor erfaring med dels gennem sit arbejde som forsker ved Research Centre for Youth, Church and Culture og dels som præst i en kirke som har en stor ung menighed.

Konkret om arbejdet i kirken fortalte Ronelle, hvordan vidensformidling af kristendom var en vigtig del, da mange unge er vokset op uden en særlig kendskab til kristendommen.

Relationsbårne fællesskaber blev prioriteret højt - også frem for events, da events ikke i længden skaber et trosbaseret fællesskab.

I sit menighedsopbyggende arbejde engagerer Ronelle unge med ressourcer til opbygning af netværk, både diakonalt og forkyndende, fordi deltagelse og engagement skaber menighed og fællesskab.

Besøg ved Arjette Kulpers i Zinning Noord

"Zinning Noord"

Området omkring det gamle skibsværft NDSM (blev nedlagt i 80'erne) er den mest aktive og kreative sted af den nordlige del af Amsterdam.

Her bor og arbejder et meget livligt fællesskab af kunstnere og kreative mennesker.

Der er mange art udstillinger – festivals – dans – teater og mange forskellige restauranter, barer og caféer.

Det er blomstret til et kunstnerisk "hotspot".

Og netop i dette "Hotspot" er Zinning Noord startet i 2014 af to kirker i Amsterdam Nord (The Ark and Bethelkierk)

Begge disse kirker prøver at finde nye veje til mennesker i den sekulære og moderne tid.

Og derfor startede de i fællesskab dette projekt "Zinning Noord"

De tilbyder en åben og fri plads for alle og i projektet arbejder de på en åben og kreativ måde – tit i samarbejde med artister og "teathermakers" i Bydelen Noord.

Deres mål, er at gøre de gamle historier og de gamle store spørgsmål om livet "livlige" igen.

Er disse relevante her og nu og findes de også i vores liv?

Arjetta Kuipers arbejder som teologisk pædagog for den protestantiske kirke i Amsterdam. Hun bruger de gamle bibelske historier som en kilde til hvordan livet bliver meningsfuld i nutids sammenhænge.

De diskuterer moderne livs spørgsmål og daglige dilemma's og deler deres egne erfaringer og viden med hinanden.

Zinning Noord, /Arijeta og hendes kollega Jonatans filosofi er, at man ikke behøver at være medlem af kirken og behøver ikke at føle sig tilknyttet til den protestantiske kirke – fordi mange mennesker siger lige ud – de vil ikke have noget med kirken at gøre.

Men alligevel bruger Arijeta og Jonatan en del af kirkens traditioner fx ved fællesspisning og kirkens rum og bibelske fortællinger.

Dem der kommer til Zinning Noord er mennesker der søger en mening med tilværelsen og svar på de store eksistentiel spørgsmål i livet.

Eksempler på arbejdsmetoder

*De har bygget en labyrint af plastik hvor deltagerne går igennem denne labyrint og finder svar... på spørgsmål.

*Story Telling / fortælle sin egne historie for hinanden

*Bruger "klosterlivet" med daglig rytme - med stilhed - og læsning

*Meningsfuld mad/ spiser sammen / nyder maden sammen.

*Tænker over hvad der inspirerer dem og hvad det er de gerne vil dele med andre.

*Bruger kirkens rum til forskellige aktiviteter

- så som stilheden i mørket - fællesspisning - livshistorier

"stille vandringer i naturen" Hvor deltagerne får en sætning som inspiration.

Deres tanker og filosofi er at Jesus Christ er i alle traditioner, kærlighed, sandhed og håb.

Og det er meget vigtigt for dem, at det de tilbyder også er meningsfyldt og relevant for deltagerne.

Møde med Rikko Voorberg – 'Stroom West' og 'Pop up Kerk'

Tirsdag eftermiddag besøgte vi Rikko Voorberg i Café MidWest, som er en café, bygget i en gammel gymnastikhal, i en bygning tegnet, af en kendt hollandsk arkitekt. Bygningen er et slags fælleshus for borgerne, der bor omkring det. Projekterne i bygningen er nonprofit projekter og Rikko har sit kontor i bygningen.

Rikko Voorbergs arbejde var interessant for os, fordi det er tilpasset en kontekst, hvor kirken ikke har meget andet at byde på end sit budskab. Kirken har f.eks. næsten ingen midler.

Nogle af de grundlæggende regler er derfor, at "menigheden" ikke skal eje nogen bygning, at den kan samles et hvilket som helst sted, med den undtagelse, at Pop up Kirken ikke vil mødes i en kirke (ikke fordi de ikke kan lide kirken, men fordi Rikko mener, at Historien om Kristus skal være en fremmed i verden. Budskabet skal overraske igen, både dem der hører det og dem der prædiker det. Det skal derfor på en måde befries fra institutionens trykke rammer).

En anden regel er, at menigheden, når den mødes et sted, aldrig betaler husleje. Pop up Kirken vil bidrage med noget andet end penge.

Det handler om at finde lokale aktører, der udfører et godt arbejde og lave noget sammen med dem.

Rikko arbejder ofte sammen med kunstnere for at kommunikere det kristne budskab på nye og overraskende måder. Grundlæggende kristne begreber bliver sat ind i en ny kontekst og giver på den måde ny mening.

Menigheden omkring Rikko blander sig også meget radikalt i flygtningedebatten.

Rikko Voorberg henvender sig til dem, der står uden for den etablerede kirke, men som ikke har noget imod at møde kirkens budskab.

Mødet med Rikko var på mange måder spændende og lærerigt, fordi vi som ungdomspræster ofte arbejder under de samme betingelser som Rikko Voorberg.

Aftensmad på "Die Nieuwe Poort"

Vi besøgte en meget anderledes og spændende café, hvor vi spiste vores aftensmad.

"Die Nieuwe Poort" er et kristent café projekt, som er startet af præst og iværksætter Robert Van Zweiten.

Stedet ligger midt i business- og finansområdet i Amsterdam, og virker som en smuk modpol til den gølge og hårde finansverden, lige udenfor døren.

Ved indgangen er det første der møder en, da også en stor tavle, hvorpå der står: "Make money, but never let money make you."

Længere inde i Caféen ser man en skulptur af en guldkalv i naturlig størrelse, og overalt er der små citater, der minder en om, at de kristne værdier ikke må forsvinde midt i al den "mammon" og midt i alle de fristelser, der ellers omgiver os her på stedet.

Mange af gæsterne der besøger stedet, står i baren og nipper til deres cocktails og champagne iført dyre jakkesæt og korte designerkjoler. Det er tydeligt, at de ER medarbejdere fra stedets banker og finansforretninger, og at de ofte bruger stedet.

Øverste etage er forbeholdt konferencerum og rum, hvor man kan spise under mere private forhold.

Indretningen er langt væk fra alle de kirkelige caféer jeg hidtil har besøgt. Her er stilrent og smukt, med kunst på væggene og smukke møbler.

Alle medarbejdere hos

"Die Nieuwe Poort", har på den ene eller den anden måde været i klemme i samfundet og har haft det svært, men er blevet hjulpet på fode igen gennem dette meget anderledes diakonale projekt.

De tager nu imod deres gæster, smilende og iført sorte habitter.

Maden de serverer for os er lækker og velsmagende og stemningen glad og uhøjtidelig.

Rart at se, hvordan man her har formået at forene kristent diakonalt arbejde med en forretning, som her på stedet fremstår som et kristent mødested der samtidig har samlet mennesker op, fra gulvet og gjort dem til medarbejdere på et populært og velanset innsted, hvor folk har lyst til at komme.

Besøg hos Rosaliene Israël og Oudezijds 100

Midt inde i red light området i Amsterdam er der 70 unge kristne, der har bosat sig. De er både enlige og familier og er alle trådt ind i en slags kloster fællesskab, hvor de forpligter sig på hinanden og fællesskabet omkring at gøre en forskel midt i det mest besynderlige bykvarter i Amsterdam.

En ny, der kommer til kloster fællesskabet er compagnon / novice i fire år, hvorefter man kan vælge at aflægge ed, der gælder resten af livet. Eden fornyes hvert år.

Projektet begyndte med et præstepar, der flyttede ind i byhuset med det kald at de ville yde diakoni. De åbnede deres hjem for hjemløse og alle, der havde brug for medmenneskelig hjælp. Derfra voksede fællesskabet til det, det er i dag. Et økumenisk fællesskab inspireret af Taizé. De har nu seks bygninger, hvori der bor i alt 70 personer. En del af personerne i fællesskabet arbejder uden for fællesskabet tre til fire dage i ugen, og resten af dagene i fællesskabet, med alle mulige gøremål.

På et tidspunkt var et kælderlokale i nabobygningen til salg, og heldigvis lykkedes det for dem at købe lokalet. De lå i konkurrence med en køber, der ville indrette endnu et teater for sex shows. Nu er det et smukt andagtsrum, hvor der holdes morgen og aftenandagter med bibellæsning, refleksion, prædiken, bøn og Taizé sange.

Gulvet er lagt med den helt særlige tanke, at stenene er lagt i cirkler rundt omkring centrum, der er en slags alter. Cirklerne fortsætter i samme mønster ud på gaden uden for huset. På den måde er gulvet en påmindelse om at se sammenhængen, og søge sammenhængen. De inderste cirkler kan ikke stå alene, vi har brug for hinanden og den sammenhæng, vi giver hinanden.

I fællesskabet har de 20 pladser, der er tiltænkt personer, som har brug for hjælp, i form af en slags "liv med hjælp" (assisted living). Der er beboere på afvænnning fra stofmisbrug, enlige mødre, hjemløse og personer, der er faldet igennem systemet og ikke har evnen til at klare sig selv.

Det gav et stærkt indtryk at besøge "Oudezijds 100". Det kræver kald og stor vilje at insistere på at bo der, midt i en bydel, som det giver ubehag og kvalme bare at gå igennem. Dem, der bor her i dette fællesskab sender deres børn i skole sammen med alfonsernes og de prostitueredes børn.

Her lever de med udsigt til forretningsvinduer af den mere klamme slags. Der har disse mennesker valgt at insistere på at leve deres kald ud som kristne. De har valgt, at deres liv skal være forkyndelse af medmenneskelighed og håb for verden.

Konkluderende kommentarer:

Rapporten ovenfor er skrevet af os alle i SUK udvalget, vi har hver skrevet et afsnit. I udvalget er vi langt fra kirkeligt enige i, hvordan vi skal være kirke eller hvordan vi som kristne skal se det som vores kald at gøre en forskel i verden.

Besøgene og samtalerne har sat mange overvejelser, diskussioner og samtaler i gang hos os i udvalget og hos os hver i sær i vores arbejde som præster for unge i alle aldre. Inspirationen forplanter sig videre i samtaler med kolleger, som vi kunne drømme om at præsentere for flere af de personligheder vi mødte i Amsterdam.

Der var kun et besøg, som ligesom faldt igennem og skuffede, derfor er det slet ikke nævnt. Vi besøgte Alfard Menninga fra den protestantiske kirke (calvinistisk). Den eneste, der tog betaling for at fortælle om sit arbejde. Og den eneste, der ikke fortalte noget som helst brugbart. Til gengæld havde han et meget dårligt engelsk, som vi har moret os en del over. Han blev ved med at tale om "youth a fiser", han mente vist youth adviser...

I udvalget vil vi med glæde dele oplevelser fra møder og samtaler i Amsterdam.

Tak for turen!

***Lever vi fragmenteret?
I hver vores søgen efter sammenhæng og fællesskab?
Hvor er vi på vej hen?
Hver i sær?
Og som kirke?***

Årsrapport for 2018

SUK, Stiftsudvalg Unge og Kirke Haderslev Stift

Møder i løbet af 2018:	Udvalget har afholdt seks møder i kalenderåret 2018
Mål for 2018:	<p>I 2018 har vi brugt meget tid og energi på planlægningen af Unge Konferencen, der blev afholdt den 23. januar 2019.</p> <p>Den nu veloverståede konference var godt nok i dette kalenderår, men vi er nødt til lige at omtale den, for det var en succes. Viden & Tro Konferencen tema var: 'Tilfældigheder'.</p> <p>Med foredrag af: Højskolelærer Christian Hjordkær og professor Ander Søndberg Sørensen.</p> <p>Der var deltagelse af godt 800 gymnasieelever fra Haderslev Stift.</p>
Arrangementer i årets løb:	Måske skal vi holde en konference på Katedralskolen i Haderslev, hvis det bliver aktuelt kommer vi til at bede om støtte dertil.
Større beslutninger:	Se nedenfor.
Mål for kommende år:	<p>Unge Konference.</p> <p>Vi har overvejelser om hvorvidt vi skal holde flere Ungekonferencer. Conferenceformen giver en god kontakt til gymnasieeleverne. Som noget nyt har vi brugt foredragsholdere, der ikke er kendisser og derfor er de væsentligt billigere i honorar. Derfor vil det give rigtig god mening at brede konferencerne ud, så vi besøger flere steder med samme konference.</p> <p>Hvor det tidligere var økonomien, der var den største udfordring er det derimod nu arbejdstiden.</p> <p>Der kunne have været flere deltagere ved årets konference, men vi har ikke haft tid til at opbygge relationer til gymnasierne, ved siden af også at være sognepræst.</p> <p>Når der kommer sognepræstearbejde i kalenderen, har ungdomspræsteopgaverne det med at rykke hen til en anden gang, hvor der er luft i kalenderen.</p>

	<p>Det er utilfredsstillende hele tiden at skulle nedprioritere ambitionerne på ungdomsområdet, specielt nu hvor vi har fundet frem til noget der virker.</p> <p>Derfor ønsker vi som udvalg at få tilføjet flere arbejdstimer, enten til ungdomspræsterne eller som sekretærhjælp, nøjagtig hvordan må vi tale om.</p> <p>Vi ønsker at ungekonferencerne som projekt opprioriteres.</p> <p>Alle gymnasieelever i stiftet burde oplevede en Viden-Tro konference arrangeret af Folkekirken!</p> <p>På mirakuløs vis lykkedes det at få Haderslev Katedralskole med til årets konference, og kontakterne til skolen holdes ved lige med henblik på måske at holde en konference i Haderslev allerede i januar 2020, eller måske november 2019.</p> <p>En sådan konference vil være noget billigere, hvis det for eksempel kun var for elever fra skolerne i Haderslev. Derved ville vi spare omkring 100.000 kr. til bustransport, og en konference ville kunne afholdes for ca. 60.000 kr. Måske 150.000 hvis vi skal give eleverne sandwich til frokost mv.</p> <p>Måske er det ikke så meget økonomien, der er udfordringen, men arbejdstiden.</p> <p>Det er gode personlige relationer til skolerne og lærerne, der gør at der opstår kendskab og lyst til at deltage i konferencerne. Og det tager tid!</p> <p>Dialog og erfa-udveksling.</p> <p>Vi arbejder for erfaringsudveksling og dialog omkring unge og kirke, både på vores møder i Haderslev Stift og i landsmøderne i SUK DK.</p> <p>Desværre er SUK udvalgene ikke nær så etablerede og organiserede i de øvrige stifter.</p>
<p>Planlagte arrangementer 2019:</p>	<p>I 2019 har vi ikke lige nu planlagt særlige arrangementer, udover vores udvalgsmøder.</p>

Budget for 2019:	Udvalgsmøder + div.	5.000
	Ungekonference, underskudsgaranti	100.000
	I alt 2019	105.000
	Jeg har endnu ikke det endelige regnskab for konferencen.	
Budget for 2020:	Udvalgsmøder + div.	5.000
	(Evt. Måske en Ungekonference i Haderslev, måske	60.000
	I alt 2020	65.000
Medlemmer af udvalget:	<p>Henrik Videbæk, udviklingskonsulent i KFUM og KFUK</p> <p>Mai-Britt Josephsen Knudsen, ungdomspræstsognepræst i Aabenraa Provsti</p> <p>Benjamin Thomas König, ungdomspræst i Kolding Provsti</p> <p>Michael Hessellund Larsen, sognepræst i Hedensted Provsti</p> <p>Bo Nicolaisen, Ungdomspræst i Sydslesvig</p> <p>Anders Michael Grønfeldt, ungdomspræst i Vejle Provsti</p> <p>Børge Munk, provst i Fredericia Provsti</p> <p>På barselsorlov: Tine Schmidt Lorenzen, sognepræst i Fredericia Provsti.</p> <p>Poul Martin Langdahl (formand), sognepræst i Haderslev Domprovsti</p> <p>Vi har indbudt Julie Aulkær Andersen, Ungdomspræst i Haderslev til at indtræde i udvalget.</p> <p>Vi mangler en repræsentant fra Sønderborg Provsti, men vi forventer, at den kommende ungdomspræst vil træde ind i udvalget.</p>	

Årsrapport udfærdiget af:
Poul Martin Langdahl
31. januar 2019.

Flensborg Avis

900 fik ny viden om, hvor lidt vi ved

Henved 900 unge og deres lærere deltog onsdag i en konference på A. P. Møller Skolen i Slesvig. Viden, tro og tilfældigheder stod i centrum, og de unge fik røkket ved deres verdensbillede.

nok@fla.de

Slesvig. Næsten 850 gymnasieelever og deres lærere fyldte onsdag de store fællesområder på A. P. Møller Skolen i Slesvig. Fællesskolen lagde for fjerde gang rammer til en stor konference om viden og tro. Eleverne, der går i 12. og 13. årgang i gymnasier i Aabenraa, Sønderborg, Haderslev, Flensborg og Slesvig, kunne lytte til store kapaciteter og stille spørgsmål om noget så forskelligt som kvantefysik og angst.

Atomer og tro

Anders Søndberg Sørensen, professor i fysik og kvantemekanik ved Niels Bohr Institutet i København, stod for det, der kan måles og vejes, mens ph.d. i teologi og forfatter Christian Hjortkjær stod for den del, der har med følelser og tro at gøre.

- Men de unge fik faktisk rusket op i deres opfattelse af, hvad der er stik- og nagelfast, og hvad der er tro, siger ungdomspræst ved Dansk Kirke i Sydslesvig Bo Nicolaisen, der som medarrangør fulgte hele konferencen.

- Anders Søndberg Sørensen kunne fortælle, at end ikke kvantefysikken kan fastholdes som noget helt konkret. Atompartikler kan være to steder på en gang og styres også af tilfældigheder, så vi skal have nyfortolket vores verdensbillede, siger præsten.

Videbegærlige unge

Christian Hjortkjærs foredrag blev også mødt med stor interesse, og begge foredragsholdere var udsat for en byge af spørgsmål i den afsluttende time, der var afsat til dialog.

Hjortkjær talte ikke mindst om, at mange af tidens unge præges af angst og føler, at de skal præstere alt for meget.

- Det er svært at sige, hvorfor det er sådan. Det har sikkert noget med konkurrencesamfundet at gøre. Vi fik at vide, at der er et mønster. Med 30 års intervaller opstår der nye psykiske kriser. I 1960erne havde mormor neuroser. De blev opløst af ungdomsoprøret, der så siden mandede ud i en stor bølge af depressioner. Nu har vi altså mange unge, der er alt for pligtopfyldende og føler, at de skal være perfekte på alle områder, opsummerer Bo Nicolaisen nogle pointer.

Den perfekte ramme

Han beskriver A. P. Møller Skolen som en rigtig god ramme om konferencen. Dels fordi huset er rummeligt og moderne. Dels fordi eleverne gør sig stor umage med at udfylde rollen som værter.

Konferencen var arrangeret af det sydslesvigske Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde, MBU, og af Stiftsudvalget for Unge og Kirke, SUK Haderslev.

Niels Ole Krogh